

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suaui Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt IV. Noua Pontificis studia, vt omnis nationis Præsules Romam pertraheret ad disciplinam reparandam, & suspensio Concilij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

1549.

quas comminiscitur Suavis; quin haud vniquam intercisa sunt concordia filia. Cum autem animaduersum esset, statuisse Caesarem retinere Placentiam, simulque verbis ac factis Parmæ inhiare, noua ratio fuit excogitata, quâ vtrique partium satisfieret, ac prospiceretur, relicta Cæsari vtrâque eâ vrbe, quarum accessio Mediolanensem Principatum mirificè muniebat, & earum vice receptâ ab Apostolica Sede, atque Octauio Farnesio, eiusque posteris, Senensi vrbe, seiunctâ à Cæsaris ditionibus, & cum Ecclesiæ terris coniunctâ. Senensis namque Respublica valdè fluctuabat, cui Cæsar plurimum pecuniæ, plurimumque curarum impendebat, perpetuâ nouarum rerum suspitione sollicitatus: & Pontifex spem habebat, Florentiæ Ducem in idem conspiraturum; quippe qui mallet eam urbem cernere in potestate Farnesiorum Principum, & potentiâ minorum, & quibuscum affinitas agitabatur, quàm habere prope se Rempublicam bellicosam, ac semper alicui Regum addictam. Fuit itaque iniunctum Bertano, vt aliquid suâ quasi sponte insinuaret; eâ planè ratione, quâ solent ministri ostendere simul ac negare, vocem quam edunt esse à quadam superiori mente in ipsorum orta delapsam; cum ita ea, quæ ab ipsis proponuntur, tantum simul auctoritatis & cautionis obtineant, quantum satis sit & ad negotium inducendum, & ad repulsæ dedecus minimè subeundum. Verùm seu Pontificis obitus, seu aliud impedimentum, illius tractationis semen suffocauit.

C A P V T I V.

Noua Pontificis studia, vt omnis nationis Præsules Romam pertraheret ad disciplinam reparandam; & suspensio Concilij.

Postrema Pontificiæ responsionis verba ad id spectabant, quod simul cum amara Placentinæ restitutionis repulsa retulerat Ursinus de inexorabili ^a super Concilij negotio Cæsaris voluntate; adeoque quamuis bonam spem sæpius fecisset, tamen cum ad rem deuentum est, numquam passus fuit suos Præsides Tridentinos Romam petere ad Ecclesiæ disciplinam componendam cum ceteris aliarum nationum Episcopis, sed intolerandas conditiones semper interiecerat; ^b præsertim verò duas: altera erat, Ne disciplinæ leges habendæ, libello *Interim*, Clerique Germanici emendationi in Comitibus promulgatæ repugnarent: altera, Vt Pontifex palàm faceret, aduenturos eosdem Præsules vt peculiare Episcopos, non vt Synodi Patres, quo translationem tacitè pro irrita

^a Diarium, 2. Iulij, quo die Ursinus rediens è Germania transit Bononiâ.
^b Ex litteris Farnesij ad Bertanum, 11. Septembris, inter scripturas Burghesiorum, in iam dicto volumine.

B b 2

fuiſſet

1549.

fuiſſet confeſſus. Hæ autem conditiones propoſitæ videbantur, non quò impetrarentur quaſi ſperabiles, ſed quò rei tractatio præcideretur quaſi inuiolabiles; nec interim vlla ex parte Cæſaræ promiſſionis mutatio patefieret. Itaque Pontifex adiecit animum ad alia conſilia, quæ nec minùs efficaciæ euaderent, quia nimis mitia; nec pernicioſa, quia nimis aſpera. Statuit minas in Tridentinum conuentum periclitari; quæ tamen non per iactantiam Patribus inſultarent, ſed ſolùm eos moderatè commonerent: eademque operâ duo euitarentur incommoda, quæ Cæſar obiecerat, dum nec illos nominatim ad morum emendationem vocabat; nec vniuerſos, ſed eorum paucos: ex quo pateret, eos tamquam peculiare Antifites fuiſſe accerſitos.

Id vt conficeret, hanc inuit rationem. Paucis antè diebus quàm Martino Alphonſo reſponſa redderet, duas miſit epistoſularum formas, alteram ad quatuor Epifcopos Tridenti degentes,^d alteram ad quatuor ex iis qui Bononiæ morabantur. Tridentini fuere Pacecus Cardinalis Epifcopus Giennenſis, Petrus Tagliauia Archiepiſcopus Panormitanus, Franciſcus Nauarrus Epifcopus Pacenſis, & Ioannes Berardus Diaz Calaguritanus: Bononiæ verò, Olaus Magnus Archiepiſcopus Vpſalenſis Gothus, Sebaſtianus Leccauela Archiepiſcopus Naxienſis Græcus, Ioannes Hangeſtus Epifcopus Noiuomenſis Gallus, Richardus Patus Epifcopus Vigorinenſis Anglus; habitâ in horum accitu ratione, vt eiufmodi viri conuenirent, qui & pari virtutis præſtantiâ, & varietate nationum deſtinatum confeſſum nobilitarent. Illis exponebat Eccleſiæ ſtatum, & conditiones conſilio ſubſidioque indigentes: proinde cum ſibi ſatis non eſſet cum ſolo Purpuratorum Senatu de rebus deliberare, multorum Antifitum optare ſententias: quapropter eos inuitabat, obſtrinebatque ſanctæ obedientiæ præcepto, vt intra quadrageſimum diem ad ſe accederent; qui libenter auditurus erat quidquid ipſi ad publicum emolumentum ſuggeſſiſſent. Miſſus Româ fuit vnus ex Ordine Eccleſiaſtico ad id deſignatus, qui ſingulis Patribus, quos reeſuimus, ſuam cuique epistolam ſolemniter traderet: quod ille præſtitit, priùs Tridenti, poſteà in reſſu Bononiæ. Bononiæ conſeſtim obſecuti ſunt: Tridentini non ante vigefimum primum diem reſponderunt, interim mandata Cæſaris præſtolati. Tum eorum reſponſio talis fuit: Exceptas à ſe quâ par erat reuerentiâ fuiſſe litteras Pontificias, nec ſe aliud flagrantius exoptaſſe, quàm primo temporis momento illi parere: ſed eidem eſſe compertum, ſe ipſius iuſſu eò conueniſſe, vt in Synodo ibi coactâ vniuer.

^c 18. Iulij
1549.
^d Tridenti
producta
ſunt 4. Au-
guſti, & Bo-
noniæ 12. vt
in Diario,
12. Auguſti
1549. & in
Actis citati
voluminis.

^e Diarium,
12. & 16. Se-
prembriſ, &
25. Auguſti,
præter Acta.

vniuersæ Ecclesiæ bono consulere: à se illic expectari reuersionem Concilij compositis controuersis, tamquam in Sedem maximè opportunam, à quo inceptum iam Religionis negotium ad exitum perduceretur: nec prætereà latere Pontificem, quo in statu verfaretur causa quæ ipsos Tridenti detinebat, adeoque plura de ea loqui nec necessarium neque opportunum videri. Proinde illum rogabant, ne grauaretur ipsos excusare, quòd in huiuscemodi rerum conditionibus se Romam non conferrent.

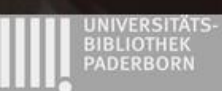
1549

3 Hoc responsum Mendoza detulit; ^f qui cum Pontifice questus est Cæsaris nomine, quòd eiusmodi epistolæ ad eius Præsules Tridentinos ipso incio scriberentur. Et hoc idem conquestus erat ipse Cæsar apud Bertanum verbis iracundis: Mendoza verò lenibus formulis vlus est; seu quia prudens minister irati domini mandata mitigauerit, seu quia Principum priuilegium sit inter se mutuo collatum, vt ipsi clariùs cum aliis, alij submissiùs cum ipsis colloquantur. Verùm acerba Cæsaris cum Bertano colloquia, si minùs imitari Romæ illius administrari, certè vulgare voluerunt. Respondit his querimoniis Paulus; Se potiùs credidisse, habiturum sibi grates Cæsarem, quòd eos Episcopos, & eà formà vocasset. Etenim cum ipse multò antea statuisset vniuersam morum correctionem, aded ab omnibus nationibus, & à Cæsare in primis expetitam, Romæ perficere: cumque ab eo multa rursus noua & grauissima obiecta fuissent, tum quæ ad illius futuræ emendationis tenorem, tum quæ ad accessum illuc Patrum Tridentinorum, ab ipso iam promissum, spectabant; voluisse conuentum Episcoporum Romam conuocare, vt de tam arduis implicitisque rebus deliberatio haberetur: quòd superiores Pontifices in causis longè minoribus vsurparant. Id autem putauerat suæ de Tridentinis Patribus existimationis argumentum fore, si pari numero, eademque Diplomatis formà hi cum Bononiensibus vocarentur. Et quàm ratione id à se præteriri potuisse, præsertim cum Paceco, qui præter Purpuram munus peculiaris Consiliarij ac Senatoris Pontificij obtinebat? Cæsarem potiùs meritò expostulaturum fuisse, vbi ad tam graue consilium ipsius Præsules ex tam propinquo loco neutiquam fuissent accessiti. Hæc ille Mendoza. Et ratus, per eam significationem, quam postea Nuntio Bertano communicauit, abundè à se facti rationem redditam, conceptam in se persuasionem præterdit, quasi Cæsar sibi satisfactum putaret; adeoque liceret sibi citra illius offensionem mandata iterare: quòd & præstitit per alias ^g litteras, Tridentinorum excusationibus reiectis; non quia obtemperaturos speraret, animaduertens,

f Litteræ Farnesij ad Bertanum, 11 Septembris 1549. apud Burghesium in laudato volumine.

g Litteræ Cæsaris ad Tridentinos, 11 Septembris 1549. apud Burghesium in laudato volumine.

g Litteræ fuerunt 18. Septembris.

1549. uertens, eos censere eiusmodi se metu constringi, ut in illis rerum conditionibus humanâ lege cum tanto discrimine minimè tenerentur; sed quia, si taceret, videretur excusationem admittere, nec posset eum Episcoporum cœtum apud fideles in inuidiam vocare, seu tamquam in legitimum Principem contumaces, seu certè tamquam non legitimo Principi mancipatos.

Ceterùm duo ille apud se statuerat. Alterum, eam quam diximus Patrum manum omnino Romam aduocare; tum quò seipsum purgaret apud Christianas nationes, ad eò emendationis cupidas, ad eò procliuēs ad suspicandum illam à Pontifice declinari; tum quò per tam illustrem conuentum dissolueret vel fugaret infaustum illud phænomenon Tridenti conflatum, quod instar cometæ pauidos ac suspensos Christianorum oculos ad se trahebat. Alterum, suspendere Synodum: quoniam si eo perpetuo languentem sopore detineret, querelarum causam Episcopis, detrimenti Ecclesiis, despectus orbi Christiano præbisset; & collapsâ quâcumque propinquâ spe rei conficiendâ, labebantur etiam causâ illius iacturâ tolerandâ, ad maiora bona breuî consequendâ. Huc accedebat, quòd cum Romæ leges disciplinæ statuendæ essent ex præstantiorum Patrum sententia, non poterat absque dedecore apertum extare Concilium, veluti ignarus ignobilisque spectator eorum, qui ipsius partes exercerent. Quare Pontifex Montano demandandum curauit, ut hic Patres dimitteret: quod ille die 17. Septembris perfecit; simulque significauit, Pontificis mentem non esse, ut eo tempore Synodus continuaretur, sed ut Decreta de restituenda disciplina Romæ conficerentur.

^h Litteræ Farnesij ad Montanum, 13. Septembris, quæ Bononiam peruenere 17. ut in Diario & Actis.

ⁱ Per hanc suspensionem finis imponitur volumini signato A, fœpius producto.

Iam verò quis æquæ mentis homo poterit villo veritatis in pretio suaui historiam habere, dum illum conspicit non modò in profundis tenebris inuolutum, tum de negotio conuocandorum Romam Antistitum, ob reparandâ disciplinæ causam, tum de mutuis litteris inter Pontificem & Tridentinum conuentum; sed dum etiam deprehendit suspensionis in scium, vnaque temerarium in eo pronuntiando quod plenè ignorat, de rebus tanti momenti ad historiam suam propositum? Etenim per admirabilem confidentiam narrat, Concilium vsque ad obitum Pauli Bononiæ perdurasse; tunc autem profecto ad Vaticana Comitata Legato, Episcopos quoque ad suam quemque Ecclesiam abiisse. Et tamen antè Synodum à Pontifice fuisse suspensam, Patresque dimissos, non modò id temporis palam innotuit, & in Acta legitima relatum fuit; sed in Diariis recensetur, quorum exemplaria per plurimorum manus circumferuntur,

runtur, & nos consultò sapiùs protulimus, aut Actorum loco, aut vnà cum ipsis, tamquam monumenta, lectorum notitiæ magis exposita. Quis pariter eiusdem improbitatem non abominabitur, dum ipse varia commemorans propria Prouinciarum Concilia, habita per eos annos in Germania, & inter reliqua Moguntinum, quod vel ipse confitetur Tridentini doctrinam solerti curâ secutum in rebus ab eo definitis, in reliquis verò communiorem Scholasticorum sententiam; ac postea obseruans ibi in capite 41. 42. & 45. quædam inesse verba non admodum peritè dicta de Imaginum ac Sanctorum veneratione, inde colligit, *Ex hoc patere, quam differrent inter se per ea tempora opiniones Præfulum Catholicorum in Germania ab opinionibus Aule Romanæ, & ab vsu quotidiano, qui post Tridentinam Synodum inductus est.* In primis, cur potiùs inde contrariam consecutionem non elicit de perfecta concordia Moguntini cum eo quod postea Tridenti sancitum est de reliquis omnibus innumeris grauissimisque dogmatibus? Cur non commemorat, iam vsque ab hæresis Lutheranz natalibus celebrata fuisse & in Germania Synodum Coloniensem, & in Gallia Senonensem; prodiisse varias censuras ab Academiis, Parisiensi, Louanensi, Coloniensi, atque ea omnia consonasse cum doctrina, quæ postea Tridenti firmata est; quod palàm ostendit, in Fide Catholica nec vllam fuisse nec esse posse varietatem? Quod verò spectat ad duos illos articulos, quis erit adeò iniquus rerum æstimator, qui non intelligat, à Moguntina Synodo peculiari vsurpata fuisse alia verba, sed non tradita alia dogmata ab illis quæ Romæ tradebantur, & quæ postmodum concordia Germanorum aliarumque nationum consensu Tridenti stabilita sunt? Noluit Moguntina Synodus imaginibus cultum abrogare, nisi qui saperet idololatriam, à Tridentina pariter damnatus, & quo ethnici profitebantur, venerari se in simulacris sensu carentibus intimam aliquam diuinitatem. Ostendit etiam, adherere se probabili inter Scholasticos opinioni, quâ putant exteriorem tantummodò venerationem ad imaginem referri, interiorem verò ad eum quem imago representat: quod ibi cap. 42. declaratur, dum præcipitur, rudem populum esse admonendum, *ne censeat ipsas imagines adorari, aut fiduciam in eis vltimam poni;* vbi pars posterior priorem interpretatur. Cuius sententia absque dubio non erat, vt sacris imaginibus cultus exterior adimeretur, sed interior, quippe qui solus per vsitata documenta apud rudem populum dirigi potest, cum ad exteriorem excludendum aliis dicendi formulis opus fuisset: idque ex eo confirmatur quod postea præscribitur: *Adhibitæ in consilium Theologis.*

1549.

Christianarum antiquitatum scientissimis æquè ac peritissimis viris, tollendam aut mutandam esse aliquam imaginem, cum videretur populus illius figuræ rationem habere, aut ipsi tribuere existimationem quamdam diuinitatis: atque efficiendum, ne populus fiduciam collocet in ea corporea effigie, quasi Dei & Sanctorum potentia obstricta sit ad beneficia concedenda per illius operam, & non aliter. Hoc igitur, & nihil amplius est, quod ab eo Concilio de sacris imaginibus interdicitur.

Ad Sanctorum cultum accedamus. Capite 45. habetur: *Sanctos esse honorandos non eo qui vni Deo debetur cultu, sed eo societatis & dilectionis cultu, quo in hac vita sancti homines à nobis ritè coli possunt, illos tamen tantò deuotius, quantò securius post incerta omnia superata, quantò etiam fidentiore laude predicamus iam in vita feliciore victores, quam in ista adhuc vsque pugnantes. Quæ verba tametsi omnino circumspècta sint, tamen si sinceriùs explicentur, nec à Romanis nec à Tridentinis Decretis discrepant. Mens autem eorum verborum constat ex illius capitis exordio: *Doctrinam magno totius Ecclesiæ consensu iam inde ab initio receptam, & quasi per manus traditam, retineri in Ecclesiis nostris omnino volumus, & Sanctos, &c.* Porrò hæc doctrina, quasi per manus tradita de cultu Sanctorum, ea est, quam veluti plurimum sæculorum abusum inueteratum nouatores incusant, & quam è diuerso tradunt concordēs Scholastici, & Roma simul ac Tridentum complectuntur. Hanc itaque, & non aliam, sequi Concilium Moguntinum intendit. Atque hæc ad vindicandam illius conuentus existimationem dicta fuerint; cum alioqui nouum non sit, proprias nationum singularum Synodos interdum errare: quòd si hoc non accideret, frustra Oecumenicæ cogrentur. Id verò Pontifices dicendum sapiùs Germanis curarunt, sed non absolute, *Res Religionis in propria vnus nationis Synodo tractari non posse*; quod Suis ipsis adscribit: perinde ac si Romæ non esset, qui veterum Ecclesiæ annalium vnam aut alteram paginam euoluisset. Sed de hoc alibi disserui, cum ostendi, omnem Synodum cuiusuis nationis propriam, de iis Religionis controuersis haud efficacem futuram fuisse ad sedandas conscientias, sed solùm nouo schismati aditum aperturam: perinde ac chirurgus laxatum os ineptè confarcinans, ægrotum non curat, sed ipsi nouæ molestiæ causa fit, nouæque fracturæ. Ad narrationem regredior.*

CAPVT